

ІНФОРМАЦІЙНО- ОБЧИСЛЮВАЛЬНИЙ ЦЕНТР

Історія Обчислювального центру Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. А. Лазаряна розпочалася у грудні 1961 р., коли Головне управління навчальними закладами Міністерства шляхів сполучення СРСР прийняло рішення про виділення ДПТУ першої ЕЦОМ «Урал-1». 5 травня 1962 р. підписано наказ про створення в ДПТі Обчислювального центру. Всі роботи з його підготовки та створення були покладені на кафедру «Будівельна механіка», яку очолював акад. Всеволод Арутюнович Лазарян, який нині за правом вважається організатором, науковим керівником та ідеологом розвитку Обчислювального центру університету.

Як технічна база для вирішення наукових завдань і підготовки майбутніх спеціалістів з обчислювальної техніки, новостворений центр був оснащений ЕЦОМ першого покоління «Урал-1». Установку та налагодження обчислювальної машини проводили співробітники ДПТУ.

Минали роки, змінювалися покоління ЕОМ, їх класи, елементна база, принципи організації. В обчислювальному центрі університету встановлювалися машини: «Урал-3», «Мінськ-32», «ЕС-1020», «ЕС-1035», Сомрагех і низка інших. На них успішно вирішувалися завдання з динаміки та міцності рухомого складу.

Складалися мережеві графіки електрифікації окремих залізничних дільниць напрямку Кривбас—Донбас. Для Придніпровської залізниці виконувалися роботи з оптимізації планів перевезень, моделювання сортувального процесу, оперативного планування деяких видів експлуатаційних робіт, закладалися основи складання на ЕОМ графіків роботи та відпочинку локомотивних бригад. Проводилися дослідні роботи щодо зчитування інформації з вагонів і обробки її за допомогою СМ ЕОМ. Було виконано низку досліджень на замовлення Дніпропетровського заводу електротехнічного обладнання, Київського спеціалізованого підприємства «Спеценергоавтоматика», заводу «Дніпрополімермаш» та ін.

Крім наукових досліджень, електронно-обчислювальні машини широко застосовували в навчальному процесі. Зокрема перші практичні навички з обслуговування та роботи на ЕОМ здобували студенти створеного в ДПТі факультету «Обчислювальна техніка». Керівниками практики, консультантами курсових і дипломних проектів для них ставали співробітники Центру. Ця традиція продовжується й сьогодні. Регулярно проводяться семінари для працівників ОЦ, курси для викладачів і співробітників університету з навчання роботи на ЕОМ, освоєння сучасних інформаційних технологій.

У 1976 р. були виконані монтажні та налагоджувальні роботи

на ЕОМ «ЕС-1020». Введення в дію цієї ЕОМ дозволило підняти підготовку фахівців з обчислювальної техніки на новий рівень, що відповідав потребам народного господарства. Для більш ефективного використання ЕОМ «Єдина система» співробітники ОЦ розробили й впровадили 2- і 3-програмний режими роботи машин. Це дало можливість у кілька разів підвищити продуктивність, зменшити терміни виконання та збільшити кількість задач, що розв'язуються.

У 1980 р. введена в експлуатацію ЕОМ «ЕС-1050» — одна з небагатьох у системі Міністерства шляхів сполучення СРСР електронно-обчислювальних машин зі швидкодією 500 тис. операцій на секунду. На її

Колектив Центру. Зліва направо: перший ряд: інж.-програміст Г. М. Новікова, пров. інж. І. В. Таранець, заст. нач. О. І. Нехода, нач. ЮЦ С. І. Хрищенко, інж.-програміст О. О. Кулікова, пров. інж. В. А. Гречин, пров. інж. О. П. Гусев; другий ряд: інж.-електронік Д. В. Гламбер, інж.-електронік В. В. Шаповал, ст. оператор О. А. Кобулія, оператор Л. А. Полонська, інж.-програміст Л. П. Краснощок, оператор З. В. Воронець, інж.-електронік О. М. Маклакова, інж.-програміст Ю. С. Іродой, ст. оператор О. І. Кузіна, інж.-електронік Д. С. Салко, інж.-програміст В. М. Скляр, інж.-електронік О. М. Тюріхіна; третій ряд: адміністратор БД П. С. Вощенко, інж.-програміст Ю. О. Гуржій, пров. інж. О. Г. Попудняк, інж.-програміст Д. Г. Лобода, адміністратор БД А. В. Бондар, інж.-електронік О. Г. Зайченко, інж.-електронік О. І. Луценко

базі співробітники Центру обладнали три відеотермінальні класи з 24 дисплейними станціями, створили систему діалогового керування вводом завдань (ДКВЗ). Використання дисплейних комплексів дозволило доповнити традиційний пакетний режим обробки даних інтерактивним режимом із використанням нових операційних систем і пакетів програм. Це значно прискорило підготовку та виконання наукових досліджень, а також постановку й вирішення якісно нових, на порядок складніших завдань.

Крім ЕОМ «Єдиної системи» в університеті функціонувало 20 ЕОМ класу «Наїрі». Більшість із них сконцентровані в навчальних залах ОЦ і використовувалися для навчання й роботи студентів усіх спеціальностей.

Обчислювальний центр кінця 70-х — початку 90-х рр. був складним технологічним комплексом, що потребував великих площ для розміщення обладнання, спеціальних систем очищення й охолодження повітря, стабільного електропостачання, великої кількості обслуговуючого персоналу: електроніків, програмістів, електромеханіків, операторів. Якщо на 1 січня 1963 р. штат працівників ОЦ становив 12 осіб, то на початку 80-х рр. у розробці програм, експлуатації й обслуговуванні понад 20 машин різного класу та пристроїв підготовки даних були задіяні 90 співробітників. У цей період в університеті розпочато роботи з удосконалення управління вишем із використанням засобів обчислювальної техніки. Співробітники ОЦ створили автоматизовану систему управління АСУ ДПТ, важливою ланкою якої став оперативний контроль ходу навчального процесу, виконання календарних планів самостійної роботи студентів, результатів модульних контролів і сесій. Щоденна обробка відділом АСУ потоку інформації дозволила отримувати найсвіжіші дані про успішність кожного студента, стан навчальної роботи на факультетах і кафедрах.

Сьогодні система АСУ університету містить цілий комплекс підсистем, таких як «Курсор», «Кадри», «Бухгалтерія» тощо, які забезпечують структурні підрозділи університету необхідною інформацією та розрахунками. У вересні 2007 р. впроваджено нову, розроблену на основі сучасних інформаційних технологій підсистему «База даних університету», яка є значно інформативнішою та зручнішою в роботі. Система АСУ стала невід'ємною частиною автоматизації управління університетом.

1990–2000 рр. ознаменовані швидким розвитком персональних ЕОМ, які на порядок перевершують своїх попередників за швидкістю роботи, використанням операційних систем і пакетів прикладних програм, економністю тощо. У цей період в Обчислювальному центрі встановлені перші «персоналки»: «ДВК», «Електроніка», «Іскра-1030», які широко використовували для навчання та самостійної роботи студентів університету.

Робота ОЦ складна та багатогранна: зміна поколінь техніки, операційних систем і пакетів прикладних програм вимагає постійного підвищення кваліфікації співробітників, сумлінності, відповідальності та відданості своїй справі. Рішення низки завдань, що стоять перед обчислювальним центром університету, було б неможливе без самовідданої праці колективу співробітників, основу якого сформував ще акад. В. А. Лазарян. Значний внесок у становлення, розвиток і діяльність Обчислювального центру зробили його керівники: Е. С. Козлов, В. Ф. Ушкалов, Ю. О. Муха, Л. А. Подольський, А. О. Грязнова, В. К. Стельмах; провідні фахівці В. А. Гречин, Н. О. Драгунова, О. Г. Інкін, О. Є. Монін, А. В. Шабаршова, В. С. Васянович, С. І. Нежуміра, Н. В. Барішнікова, О. І. Нехода та багато інших.

**ХРИЩЕНЮК
Сергій Іванович**

*Начальник
інформаційно-
обчислювального
центру*

Народився 3 жовтня 1956 р. у м. Козятині Вінницької області. Закінчив факультет «Обчислювальна техніка» Дніпропетровського інституту інженерів залізничного транспорту у 1979 році. Отримав кваліфікацію інженера-системотехніка. В обчислювальному центрі університету працює з 1979 року, обіймав посади інженера, старшого інженера, начальника ЕОМ, провідного інженера, заступника начальника, а з жовтня 2008 р. по теперішній час — начальника ІОЦ. Із листопада 1985 р. по вересень 1991 р. працював на виборчих посадах у профспілковій та партійній організаціях університету та Жовтневого району м. Дніпропетровська.

З ініціативи і за його безпосередньої участі проведено реорганізацію Обчислювального центру відповідно до сучасних вимог та завдань, які вирішує ОЦ, створений і працює відділ з обслуговування та ремонту обчислювальної техніки на ОЦ і в підрозділах університету, курси-семінари для співробітників ОЦ та університету, створений і постійно оновлюється музей обчислювальної техніки.

Нагороджений грамотами та подяками ректора університету, Придніпровського наукового центру, управління Придніпровської та Одеської залізниць, подяками Міністерства транспорту та Міністерства інфраструктури України, знаком Залізничної слави III ступеня.

Стрімкий розвиток інформаційних технологій змінив світ і психологію людей. Комп'ютер став обов'язковим для студента, інженера, фахівця будь-якої галузі. Сьогодні ставить перед колективом центру нові вимоги щодо інформаційного забезпечення університету, створення сучасних систем обробки інформації, удосконалення навчального процесу. Враховуючи сучасні завдання, які вирішує колектив, у вересні 2014 р. ОЦ перейменовано на Інформаційно-обчислювальний центр.

Сьогодні Інформаційно-обчислювальний центр є одним з основних підрозділів університету, що налічує 215 сучасних комп'ютерів. Щодня в 15 навчальних залах ІОЦ більше 500 студентів вивчають комп'ютерні технології, системи управління базами даних і спеціальні програми.

За 53 роки Обчислювальний центр університету пройшов непростий шлях від ЕЦОМ «Урал-1» і «Наїрі», ЕОМ «Єдина система» до сучасних персональних комп'ютерів; від механізації інженерних і наукових розрахунків до автоматизованих систем управління університетом. І головною опорою на цьому шляху завжди були потенціал співробітників, професіоналізм і згуртованість трудового колективу, всебічна допомога та підтримка ректорату.